RECEIVED

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 155. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 9-го липня 1941. No. 155. Jersey City, N. J., Wednesday, July 9, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237 — 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА ОКУПУВАЛИ ІСЛАНДІЮ

ВАШИНГТОН. — Морські збройні сили Злучених Держав Америки, на приказ президента Рузвелта, заняли остров Ісляндію, що лежить між Гренляндією та Норвегією.

Тому, що згаданий остров лежить в зоні німецької бльокади, вважається, що окупація його американськими військами є превентивним рухом проти можливої німецької інвазії. Другі причини, чому Америка окупувала Ісляндію згідно з поясненнями президента Рузвелта, це бажання американського уряду очистити Атлянтик від німецької небезпеки та запевнити доставу допомогти воюючій Англії.

РЕАКЦІЯ В КОНҐРЕСІ

Хоч окупація Ісляндії наступила дуже нечайно, то подавляюча більшість Конгресу одобрила цю акцію президента, вважаючи її необхідно конечною для безпеки Америки.

Ізоляційна одначе ґрупа з сенатором Гвілером на чолі, поставилася критично до останнього кроку президента Рузвелта, твердячи, що вслід за Ісляндією підуть Азори, Дакар, Мадейра, й пр., що лежать при европейсько-африканських берегах.

ҐЕН. РОБЕРТ ВУД ДОМАГАЄТЬСЯ РЕФЕРЕНДУМ

ШІКАҐО (ІЛЛ.). — Ґен. Робет Е. Вуд, президент не-інтервенційної органiзації „Америка Перша", заявив, що питання чи Злучені Держави мають вступити до війни, повинен рішити цілий американський нарід шляхом всенароднього референдум, цебто голосуванням. Він рівнож схарактеризував секретаря маринарки полк. Накса та секретаря війни Стимсона як ярих інтервенціоністів, які пхають Америку в европейську війну. Ґен. Вуд рівнож скритикував заграничну політику вашинґтонського уряду, яка, на його думку, плянується в Ню Йорку, де живе багато людей, які мають тісні фінансові звязки з Англією, тому пруть Америку до війни. Ґен. Вуд заявив, що він вповні піддержує програму національної оборони Америки.

МЕКНОТ ПРОТИ УГОДОВОЇ ПОЛІТИКИ З ЯПОНІЄЮ

ВАШИНҐТОН. — Пол МекНот, бувший високий посадник Філіпінів, заявив, що вже найвищий час, щоб Злучені Держави Америки виступили активно в справі прочищення хаосу та атмосфери на Тихому океані. На його думку, Америка разом з Китаєм є в стані прикоротити тих агресорів, що намагаються поневолити вільні народи. Він остро скритикував намагання трактувати Японію далеко лагідніше, як її партнерів Німеччину та Італію.

ВЗИВАЄ АМЕРИКАНЦІВ ОЩАДЖУВАТИ ГРОШІ

ПРОВІДЕНС (Р. АЙ.). — Генри М. Вристон, голова Бравнського університету, подав до публичного відома, що він творить спеціяльний комітет, що має на цілі працювати серед американського народу в напрямі збільшення ощадностей, а тим самим зменшення непотрібних видатків. Комітет буде мати головний осідок у Вашинґтоні та буде принимати членів з усіх верств американської нації.

АРҐЕНТИНА Й ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ АМЕРИКИ ПОСЕРЕДНИЧАЮТЬ В СПОРІ

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Арґентинський міністер заграничних справ Енрік Руіз Ґіназу, разом з урядами Злучених Держав Америки й Бразилії, підпринявся полагодити спір, що вибух між Перу та Еквадором. Хоч напруження на границі між тими двома державами є надзвичайно сильне, проте з Арґентини повідомляють, що тамошні урядові чинники роблять все, щоб допровадити до мирного полагодження конфлікту.

ДЖЕКСОН АПРОБОВАНИЙ СЕНАТОМ

ВАШИНҐТОН. — Сенат потвердив назначення ґенерального прокурора Роберта Г. Джексона на члена Найвищого Суду. Єдиноким, що спротивився цьому назначенні, був сенатор Тайдінгс, демократ з Меріленду, який закинув Джексонові некомпетентність в судових справах.

ФАРМЕРИ В СХІДНІХ СТЕЙТАХ ВІДЧУВАЮТЬ НАЦІОНАЛЬНУ ОБОРОНУ

СОЛБУРИ (ПА.). — Спеціяльний кореспондент „Ню Йорк Таймсу" подає, що в східніх стейтах фармери відчувають брак робочих сил внаслідок обовязкової військової служби та посиленої програми національної оборони. Згадані стейти мають численні фабрики, копальні, корабельні варстати й пр., тому стягають численний людський елемент своєю високою платою. Тому на фармах працюють тепер старші люде та діти як рівнож спроваджується робітників з полудневих стейтів.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ Й БРАЗИЛІЯ В ТОРГОВЕЛЬНОМУ ПАКТІ

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія). — Уряд Бразилії й Злучених Держав Америки заключили нову торговельну умову, на основі якої Злучені Держави Америки мають одинокі купувати надвижку деяких стратеґічних матеріялів, які продукує Бразилія, як ґума, манґан, нікель, і пр. Ця умова вважається дуже корисною для підготовки оборони західньої півкулі.

МАЙОР ЕЛІОТ ПРО ОКУПАЦІЮ ІСЛЯНДІЇ

Відомий військовий експерт та колюмніст „Ню Йорк Геральд Трібюн" майор Джордж Еліот пише, що окупація Ісляндії американськими військами, ставить ці війська в обсяг німецької воєнної зони. Він твердить, що у звязку з тим новим рухом Злучених Держав, Німеччина буде змушена заняти якесь становище. Одначе він є того переконання, що ледви вона тепер рішиться на якийсь острий крок тому, що її увага та сили заняті деінде, головно на фронті проти Совєтського Союзу. Майор Еліот висловлює надію, що президент Рузвелт дав докладні інструкції окуповуючим військам, щодо постави, колиб німці намагалися й собі окупувати Ісляндію. В його переконанні, американські війська повиннiб поставити чинний збройний спротив.

КИТАЙЦІ ОБХОДЯТЬ РІЧНИЦЮ ОПОРУ ПРОТИ ЯПОНІЇ

Около пятьдесять китайсько-американських орґанізацій та понад 10,000 китайців в Чайнатавн в Ню Йорку брало активну участь в святкуванні четвертої річниці китайського збройного опору проти японської інвазії. Всі промовці висказували, що вони не обходять жалоби, лиш святкують геройські діла тих численних китайців, що в обороні свого краю ставлять завзятий опір наїздникам. Вони рівнож підчеркували потребу близької співпраці між Злученими Державами Америки та Китаєм. Зібрано $20,000 на допомогу китайському народові. Американський представник Китайського Допомогового Комітету Джеймс Блейн заявив, що згаданий комітет зібрав для Китаю $1,250,000, з того $250,000 від 18. червня ц. р.

НІМЦІ В ДЕФЕНЗИВІ, КАЖУТЬ СОВЄТСЬКІ ЗВІДОМЛЕННЯ

Коли глядіти на воєнні події совєтськими очима, то так виглядає, що німецький наступ на Росію не тільки що зістав здержаний на цілому фронті від Балтику по Карпати і Чорне море, але Совєти ще віднесли поважні осяги і перейшли в офензиву, заставивши німців боронити заняті становища важкими жертвами і втратами, або відступати. З совєтських звідомлень виходить далі, що німці нігде не перейшли Дніпра, та що головні бої далі ведуться над Березиною, та на шляху Мінськ-Смоленськ.

ЛІНІЯ СТАЛІНА ПРОЛОМАНА, ТВЕРДИТЬ БЕРЛІН

Німецькі воєнні комунікати далі дуже скупі й з них годі багато довідатись. Та з того, що пише націстівська преса, виходилоб, що найскорше посуваються німці в Україні, де нібито мали вже продомати оборону, Лінію Сталіна [illegible] місці, де вона найсильніша, та посуваються в напрямі Києва.

МАДЯРИ ЗАНЯЛИ ЧЕРНІВЦІ

В Галичині мають знаходитись більші сили мадярського війська. Мадяри мали занятн Станиславів і Коломию, а тепер доносять, що спільно з румунами заняли від большевиків Чернівці, столицю Буковини.

НІМЦІ ВЖИВАЮТЬ ДЕРЕВЛЯНИХ ПОВЗІВ

Совєтські звідомлення згадують про ляйтнанта Собченка, що відкрив, що німецькі кольони повзів складаються часто з самих деревляних повзів, а тільки з одного справжнього панцирника. Ті деревляні повзи виглядають як справжні й є заосмотрені машиновими крісами. Як Собченко це завважив, то в ночі знищено цілу таку німецьку кольону, в якій тільки один повз міг стріляти гарматніми кулями.

КИТАЙ ГОТОВ БОРОТИСЬ ЩЕ Й 14 РОКІВ

Таке заявив китайський міністер заграничних справ через радіо з нагоди чотиролітньої річниці японського нападу на Китай. Знову Ченг Кай-шек, начальний вожд китайських революційних армій, заявив, що злука азійських, европейських і американських революційних демократій віднесе остаточно перемогу над напасниками, що хочуть володіти цілим світом. Тільки треба тим демократіям тісно співпрацювати. Ченк Кай-шек ще дякував Британії, Америці й Росії за допомогу Китаєви. І заявив, що японці втратили в війні з Китаєм досі 1,994,260 вбитих і ранених вояків.

БУДУЮТЬ ВЕЛИКІ ТАБОРИ ДЛЯ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ПОЛОНЕНИХ В ПЕРЕМИШЛІ

Німецькі військові власти поспішно будують великі табори-тюрми під Перемишлем для приміщення тисяч большевицьких вязнів, яких зганяють з цілого східнього фронту. Німці кажуть, що до того часу вони зловили 300,000 большевиків. Вони прибувають в такому великому числі, що німці не можуть навіть їх записувати, а реєструють їх звичайними числами. Американський кореспондент бачив, як їх годували, даючи їм гуляш з ячмінних круп, бараболі й кусок мяса. Німці призначили по кожних 500 акрів на 5,000 вязнів. Найважнішою проблемою, перед якою стоять німецькі власти, це достава води на санітарні умовини, які є конечними для вдержання здорових відносин в такій великій масі людей.

Табор-тюрма обведений густим колючим дротом, а на вивищених постах стоять німецькі військові стійки з скорострілами, тому всяка втеча вязня є виключеною.

НА ВІЙНУ Й З ВІЙНИ.—Німецька світлина, котра, як кажуть німецькі урядники, представляє марш російських воєнних бранців поза боєві лінії, здовж німецьких військ, що йдуть до боїв.

ОКУПАЦІЮ ІСЛЯНДІЇ АМЕРИКОЮ ПОВИТАЛИ В АНҐЛІЇ ЯК ВЕЛИКУ І РАДІСНУ НОВИНУ

ЛОНДОН. — Це, що Злучені Держави проголосили офіційно, що займають для оборонних цілей Ісляндію, вважається в Анґлії найбільшою новиною останніх часів. Усі добре розуміють, що це означає. Хоч урядові кола висказуються про це дуже осторожно, щоб не завдавати американському урядови клопоту ріжними, далекосяглими заявами, проте так є, що Анґлія розуміє, що Злучені Держави вже визнали цілий Атлянтик своєю загрозливою полосою. В короткому часі відійдуть з Ісляндії британські військові частини, яких там є до 80,000, що будуть вжиті для інших воєнних цілей. Їх місце заступлять в Ісляндії американські вояки. Наразі Злучені Держави будуть користуватись британськими укріпленнями, гарматами, мешкальними будинками, себто касарнями, і т. п., а згодом усе те буде заступлене американським добром.

БЛИЖЧЕ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ВІЙНИ.

Ось та ситуація Ісляндії, як пише Роберт П. Пост в „Ню Йорк Таймс", зближує Америку до війни в Европі. Ісляндія є не тільки важною морською базою, але теж і дуже важним центром для летунських сил, що контролюють конвої. Якщо Німеччина захоче опанувати ту полосу, вона буде змушена попасти в воєнний конфлікт зо Злученими Державами. Як знаємо, було багато чуток, що Німеччина береться захопити цей остров, розуміючи його стратеґічну вагу. Та в тому перешкодили їй британці й заняли остров скорше. Вправді ісляндський премієр проти цього запротестував, але згодом британці прийшли до повної згоди з урядом і населенням Ісляндії.

НЕВДОВОЛЕНІ З ГВИЛЕРА.

Американський кореспондент ще додає, що британський уряд є доволі стурбований тим, що американський сенатор Гвилер заповів недавно американську окупацію Ісляндії, подаючи навіть день заняття острова. Хоч те останнє було помилкове, то проте британці не годні зрозуміти, як можна виявляти того роду воєнні тайни.

ПОЛЬЩА І РОСІЯ ПОГОДЯТЬСЯ.

ЛОНДОН. — Далі говорять у лондонських колах про польсько-совєтське зближення. Стоять на тому, що формальне визнання давних польських границь є тепер без значіння, бо й так територія є в ворожих руках. Знову Совєти заявляють, що Польща цілком певно буде відбудована в „давній славі" і дають на те свою ґарантію. Польському урядови на вигнанню іде тепер найбільше про те, щоб в Росії була утворена якнайскорше польська армія, та щоби були звільнені ті поляки, що їх большевики вивезли на Сибір, в Туркестан чи деінде. Назагал панує переконання, що Сталін вповні задоволить домагання ґен. Сікорского, премієра польського уряду на вигнанню.

МОСКВА ЗАПОВІДАЄ ПРИЇЗД ПОЛЬСЬКОЇ МІСІЇ.

МОСКВА. — Совєтське радіо, як і совєтський комісаріят заграничних справ, заповідають, що за кілька днів прибуде до Москви з Лондону польська місія для наладнання совєтсько-польських відносин і дальшої боротьби з Німеччиною. Совєти і Польща, як кажеться у совєтських колах у Лондоні, це дві держави „переняті демократичним духом". Тому повинні творити спільний фронт проти націзму.

БЕРЛІН НАЗИВАЄ СТАНОВИЩЕ ПОЛЯКІВ „ІДІОТИЧНИМ".

БЕРЛІН. — „Берлінер Берзерцайтунґ" займає становище до совєтсько-польського зближення, про яке подає за лондонською ґазетою „Івнінґ Нюз". Півурядовий націстівський орґан пише, що заграничні поляки не можуть зрозуміти, що поляки самі завинили упадок Польщі, що Польща є звязана під господарським оглядом з Німеччиною, що більшість населення Польщі держить з націстівською ідеольоґією і Німеччиною, та що супроти цього становище поляків у Лондоні є „звичайним ідіотизмом". Далі взивається ґен. Сікорского, щоб перестав пускати „баньки з мила".

СОВЄТИ ХВАЛЯТЬ ПОЛЬСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ.

МОСКВА. Совєтське радіо передає польські народні й воєнні пісні та голосить, що поляки на тій землі, що була під Совєтами, є повні патріотичного піднесення.

ТРЕБА БУДЕ АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ.

КАЇРО. — Недавно тому заявив ґен. Вейвел американським кореспондентам, що Британія не зможе віднести повної перемоги над Німеччиною без американського війська. Те саме потвердив тепер тим самим кореспондентам теж і наступник Вейвела, ґен. сер Аффлек. Він не сказав, коли саме буде треба американського вояка в Европі, за місяць, два чи три, але ствердив, що війна може бути виграна в Европі, а й то в самій Німеччині. А цього, казав ґенерал, не буде можливо осягнути без американських вояків, бо про іншу американську поміч, зброєю і поживою, то вже й мови нема. Це вже річ самозрозуміла. Найбільшу небезпеку добачує ґен. Аффлек у тому, якщоб німці побили Совєти і дістались на Кавказ, звідки певно пробувалиб атакувати британську імперію в Індії, а далі Суезький канал й інші британські посілости чи сфери впливу.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЛЛЮТЬ КРОВ БЕЗБОРОННИХ

До Америки наспіли з німецьких жерел світлини, що дають лячний коментар для стану цивільного населення в війні між Німеччиною й Росією. Представляють вони жертви масакри, що її, за поданням німецьких жерел, справили совєтські політичні колісарі українському населенні західної України. Світлини представляють сотки трупів розстріляних людей. Між трупами ходять живі люди, стараючися їх розпізнати.

Рівночасно з тими світлинами прийшли донесення з німецьких жерел, які представляють, що зараз по вибуху війни між Німеччиною й Росією російський уряд став доконувати масових масакр свідомих українців. Арештовано їх сотками, збирано в вязницях і там розстрілювано.

Звісно, що такі факти є сильним засобом пропаґанди в німецьких руках, і з тої причини треба до них віднестися з резервою. Одначе в цьому випадку ледво чи можна сумніватися в правдивість донесень і пояснень до світлин. Що все це є можливе, виходить ясно з традиційної ворожнечі совєтського уряду до українського народу. Це виходить ясно з його політики супроти українців ще до вибуху німецько-російської війни. Це виходить ясно вже хочби зо самого признання російського уряду, що він нищить усі засоби поживи перед надходячою німецькою армією; цим російський уряд признає, що він лишає селян на ласку наступаючих військ та на небезпеку голодової смерти. Коли до таких річей признається російський уряд, то до яких річей є він здібний, а до яких він признатися не думає!

З німецького боку маємо зовсім подібне вимовне самопризнання. Сказано було в німецькім урядовім комунікаті, що в Галичині оперують як союзники Німеччини мадяри. Згадувалося, що мадяри були в Станиславові, та що вони були в Тернополі. Були відтак мадярські вже донесення про сутички мадярів з російськими військами над Прутом і Дністром у Басарабії.

Що значать ці ляконічні донесення для українського населення, знає кожний чоловік українського роду. Мадяри записалися в памяті українців Галичини незатертими буквами як дикарі, що чванькаються воєнним ґеройством, але на ділі не дуже люблять воювати проти збройних людей, а зате люблять заступати військові потвиги всякими дикарствами, жорстокостями проти безоружного цивільного населення, не виключаючи жінок і дітей. Хто не тямить дикарств цих модерних гунів з першої світової війни, той певно памятає їх жорстокі розправи з українським населенням Карпатської України в 1939. й 1940. році. Лють цих диких монголів звертається передовсім проти українців і нічого вони так не люблять, як доконувати жорстокостей, за плечима сильного союзника, Австрії в першу світову війну, Німеччини в другу.

Що діється з українцями при зударі цих варварів, лячно подумати. Що там діються річи, які до неба кличуть за пімсту, немає найменшого сумніву.

Микола Міхновський

(Надіслане з Европи).

В травні 1924. р. закінчив у Києві життя самогубством Микола Міхновський, адвокат і політичний діяч.

Постать це небуденна й траґічна в українськім русі 20-го віку.

Був він сином священика з Полтавщини. Заряня прийшов до національної свідомости і старався будити ту свідомість між своїми земляками. Міхновський бачив на переломі 19. і 20. віку, що старше покоління „свідомих українців" відцуралося політики і виявляло свій патріотизм головно в наукових дослідах української історії, археольоґії, пісні, народніх звичаїв то-що. Тому Міхновський зійшовся з ґрупою української молоді, яка шукала шляху для визволення України з російської тюрми народів. Ці завзятці - юнаки рішили заснувати **Революційну Українську Партію.** Для цієї ґрупи Міхновський написав книжечку — **„Самостійна Україна"**, що вийшла друком 1900. р., як *перше число видань* Революційної Української Партії.

В той час серед молоді української й серед інших народів Европи була дуже поширена віра в недалеку соціялістичну революцію. Віра була така глибока, що писалися книжки на тему: „На другий день після соціялістичної революції" або — „Держава будучности", в яких пляновано і мальовано всіми барвами веселки майбутній соціялістичний устрій. Але на українськім народі лежало не тільки суспільне поневолення. Землевласник і фабрикант на Україні був не-українець: москаль, поляк, жид. Отже соціяльна революція на Україні мусіла бути також революцією національною.

Міхновський у брошурі „Самостійна Україна" звернув увагу лише на національне поневолення. Не про соціяльну революцію писав він, а про „узброєні повстання зневолених націй проти націй гнобителів". Супроти кличу „братерство народів" Міхновський поставив домагання: „Україна для українців, і доки хоч один ворог-чужинець лишиться на нашій території, ми не маємо права покласти зброю". Тому Міхновський кликав українців стати „до боротьби за свій нарід, до боротьби крівавої і безпощадної".

Тому що брошура „Самостійна Україна" не звернула уваги на суспільні болячки і бажання українських широких мас, вона не мала такого успіху, який повинна була мати. Сама Революційна Українська Партія цю першу книжку свого видання визнавала за невдалу саме через „брак соціялістичного світогляду".

Це була причина, що шляхи Міхновського та Р. У. П. розійшлися. Революційна Українська Партія, щоб захопити під свій вплив народні маси, головну увагу звернула на суспільно - господарські справи. Тоді Міхновський заложив окрему **„Українську Народню Партію"**, яка від соціялізму стояла далеко. До цієї партії належали, крім Міхновського, брати Шемети, О. Степаненко, Олександер Макаренко й інші.

Революція в Росії 1905. р. зробила значний вплив на Українську Народню Партію. Діячі цієї партії побачили, що без соціялістичних кличів не можуть повести за собою не тільки українських народніх мас, але й української інтеліґенції. Через те в програмі Української Народньої Партії, що вийшла 1906. року, були вміщені такі думки:

„Укранїська Народня Партія есть партія робітницької маси українського народу; есть партія українського міського і сільського пролетаріяту. Українська Народня Партія визнає соціялістичний ідеал, яко єдиний, що може остаточно задовольнити український нарід й інші народи, знищити визиск, безправність, знищити сучасний устрій збудований на насиллі, примусі, нерівности і пануванні".

Згідно з тодішним соціялістичним духом Міхновський писав у місячнику „Самостійна Україна" 1905. р. ось таке:

„Капіталістична самостійна Україна не булаб ніяким поступом для українського народу, і ми раз на завжди заявляємо, що нашим ідеалом є соціялістичний лад".

У програмі УНП 1906. р. Міхновський ще писав таке:

„Будуємо і беремося за самостійну Україну зовсім не для того, аби в ній панували капіталісти, хоч і українські. Увесь час боротьби не забуваємо, що єдино соціялістичний ідеал може остаточно задовольнити український пролетаріят і взагалі працюючий люд".

Події революції 1905 р. показали політичну непідготованість українських мас на Східних Землях. Раніше перед революцією, Міхновський доказував, що українцям нема інтересу боротися за зміну самодержавного режіму в Росії на конституційний, бо вірив, що український народ відразу може відділитися від Росії. Але несвідомим масам тоді була ідея власної держави незрозуміла. Більш зрозумілою була думка національної автономії. Тому й Міхновський у програмі 1906 р. писав про це, що для України Російської вигідніша найвужча автономія, як теперішня безправність: „Ідучи до повної незалежности українського народу..., ми підпираємо і автономні вимоги українських партій".

За революцією 1905 року прийшла в Росії реакція і відновлення самодержавного режіму. Реакційна хвиля захопила й деяких українських діячів, між ними Міхновського. Подібно до „українофілів" 19-го віку, що хотіли „помирити" царську владу з українством, підчеркуючи всюди свою льояльність до царської Росії, так і Міхновський повірив у можливість порозуміння українського руху з російськими монархістами. 1908-го року Міхновський виступив з пропозицією, щоб українське **„Товариство Українських Поступовців"**, на чолі з Мих. Грушевським, Евгеном Чикаленком й ін., увійшло в згоду з царською владою, думаючи, що царський уряд за те дасть волю українському слову й пресі. (Е. Чикаленко. Щоденник Стр. 40). Хоч цей проєкт був відкинений як зовсім нереальний, однак Міхновський уперто тримався своєї думки. Навіть за світової війни 1914—18 рр., коли царська влада заборонила була всю українську пресу й товариства, Міхновський доводив провідним українським діячам, що таки треба заявити царському урядові, „що українське громадянство цілком льояльне, що воно стоїть за цілість Росії й зовсім не думає про прилучення України до Австрії, але просить дати українському народові в Росії такі права, якими він користується в Австрії". Міхновський пробував збирати між українськими діячами підписи на проханнях до царя, але не мав у тому успіху.

В поданих фактах, як бачимо, є додатні і відємні сторони Міхновського — як політичного діяча. Був він теоретиком, що вмів передбачати. Навіть у глуху ніч царського деспотизму **бачив чарівний образ незалежної України: „Одна, єдина, нероздільна, вільна самостійна Україна від гір Карпатських по Кавказькі".** Але, віруючи в цей ідеал, Міхновський не міг вибрати реального шляху для його досягнення. Він був добрим промовцем, але **не був організатором.** Жив більше нервами, ніж холодним розумом, тому часто робив собі противників із таких людей, що могли бути його прихильниками. Від найреволюційніших деклярацій сходив на манівці безпартійного угодовства.

Ця непослідовність Міхновського фатально відбилася на долі його орґанізації — „Партії самостійників-соціялістів", що утворилася по революції 1917 року. Український нарід вітав революцію. Але Міхновському дехто зо свідомих людей-українців не довіряв, пригадуючи собі його недавні спроби порозумітися з царським урядом. Тому саме проєкти Міхновського в часі революції не мали успіху. Йому не вдалося утворити сильної орґанізації. Партія Самостійників-Соціялістів лишилася політичною однодніввкою. Політичний провідник мусить бути теоретиком, промовцем і орґанізатором, але головне — **бути послідовним і витривалим.**

Д. М.

МОСКОВСЬКА МАСАКРА У ЛЬВОВІ. — Оставлені при житті українці у Львові розпізнають українські жертви большевицької масакри в львівській вязниці (німецька світлина).

ІСЛЯНДІЯ

Багато тепер чуємо про Ісляндію у звязку з дальшим веденням світової війни. Так виглядає, що вона готова відіграти дуже поважну ролю у тій війні, а можливо, що навіть і до певної міри заважити на її висліді. Остров цей має дійсно велике стратеґічне значіння, бо положений у рівній віддалі від Европи і Америки. Коли він належав до малої Данії, то, очевидно, не був для нікого ніяким пострахом. Та положення змінилось основно, коли Данія попала під контролю Німеччини. Ісляндія стала через те небезпечною для Анґлії, бо її німці моглиб перемінити легко на випадну базу. І так, як виявляється, затоплюють вони недалеко Ісляндії дуже багато аліянтських кораблів, що довозять до Анґлії поживу. Та з другого боку це була добра нагода для Ісляндії визволитись зпід Данії та стати самостійною, користаючи з того, що таку самостійність попруть Велика Британія і Злучені Держави. Ось таким робом ісляндський парлямент проголосив зірвання політичної звязи з Данії.

Ось так сталося те, чого собі бажали ісляндці від кількох соток літ, змагаючи до незалежности. Від 1262. до 1918. р. цей остров був коронною кольонією насамперед Норвеґії, а опісля Данії.

У давніших часах цей остров був використовуваний данським королем. Торгівля острова була абсолютним монополем данського короля. Це було причиною крайнього вбожества ісляндського народу. І саме тому він завзято і безнастанно боровся за свою незалежність. У 1918 році його бажання почали сповнятись. Ісляндсько-Данський Акт Союзу, що в тім році зістав ухвалений в обох парляментах, забезпечував Ісляндії економічні і соціяльні права, а також „трівалу невтральність". Він полишив одначе Данії контролю ісляндських закордонних справ і охорону риболовства. Акт союзу був обмежений до 1943. року, коли Ісляндія мала мати право рішити про свої будучі взаємини з Данією. Націстичний наїзд на Данію спричинив, що ісляндці це рішення зробили рік скорше. У травні, як згадано, ісляндський парлямент рішив зірвати політичну звязь з Данією і стати самоуправною републикою.

Не є загально відоме, що Ісляндія є одною з найстарших демократій, бо стала демократичною републикою вже в 930 році. Вона має один з найстарших університетів на світі і найстаршу літературу. Стару ісляндську літературу признано тепер головним джерелом інформацій відносно культури і суспільного життя ґерманського народу в середніх віках. Шукаючи за пригодами ісляндцям приписують

(Докінчення на стороні 3-тій)

ІВАН ГОРИШІВСЬКИЙ.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

(ПЛЯН МАЙСТРА ДМИТРА)

Історична картина з життя львівського братства в XVII. в.

(26)

Дізнався Дмитро, що Кирякі родом із Крети[34]). Нагадав собі зараз, що звідтіль були й Корнякти[35]), заможна грецька родина, що багато зробила для Успенського братства. Кирякі знав Корняктів, але чогось на них гнівався й говорити про них не хотів. Сам він вів велику торговлю на цілому Еґейському морі[36]), мав кільканацять своїх кораблів, по всіх значніших містах були його аґенти. Тепер бажав поширити свої справи на Молдаву й північні країни, і тому заїхав до Яс. Цікаво слухав оповідання Дмитра про караван львівських купців.

— Ви теж грецької віри, — говорив; — я вам допоможу, все що маєте, я готов купити.

— двацять возів є нашого краму, — сказав Дмитро, — і крам ріжний.

— Що то двацять, я і двісті купити можу. Він знав уже, що саме має Дмитро на продаж і подав свої ціни на ріжні роди шапок. Дмитро змаркотнів, — ціни були низькі, мало що вищі, ніж у Львові. Він рішуче заявив, що на таку ціну не пристане, — цеж булоб нижче його коштів. Вироби першої якости, з доброго матеріялу, гарно викінчені, роблені на вивіз, — давати за безцін їх не можна. Старий Киріякі слухав із своєю усмішкою й потакував головою. Так, він знає, що виріб добрий. Караполу все докладно оглянув і навіть купив дещо на зразок, — купець витягнув зпід подушки дві чи три шапки, на ріжну моду роблені. Здивувався Дмитро, як то вони все гарно обдумують. Киріякі оглянув іще раз шапки, цмокнув губами й підніс дещо ціну. Але не дуже. І знову Дмитро мусів боронити своєї справи. Так торг ішов мало не годину. Врешті по довгих спорах обидві сторони погодилися. Подали один одному руки й умовилися, де й як докінчити торгу. А Караполу був спокійний, мовчазний, немов ця справа його не торкалася. Тільки по блиску очей знати було, що уважно прислухується розмові. Тепер іще раз забезпечив собі баришівне й пішов.

Дмитра господар іще затримав. Присилував його напитися доброго креґенського вина й розпитував за львівську торговлю. Сам він мав на продаж ріжнородні турецькі, грецькі й азійські вироби й цікавився, чи не можнаб було їх у Львові продати. Дмитро подав йому відомости, які сам знав, але в ріжних справах не вмів дати пояснення. Та Кіріякі вдоволився й цим та почав розпитувати Дмитра, чи не гадає він сам везти з Яс дещо до Львова. Дмитро відповів, що волів би не вертатися з порожнім, але ще не рішився, що саме купити.

— Що захочеш, — говорив Киріякі, — все є в моїх складах. Бери в мене, дам низькі ціни, заробиш.

Дмитро подякував, обіцяв розглянутися.

— І твої товариші нехай у мене купують. Знаєш що, — сказав усміхаючися, — намов їх, нехай ідуть до мене, я дам тобі добре баришівне від кожної куплі.

Але Дмитро похитав головою:

— Я каравanбаша, не личить мені брати баришівне за моїх товаришів. Шукайте іншої дороги.

— Так, так, правда, — признав Киріякі.

— Але як будеш у Львові, вже як повернешся з караваном, тоді не забувай мене. Я буду писати до тебе, а ти мені відпиши, збери відомости про все, що мені для торгів треба. Згода?

— Це зробити можу.

— Добре, — втішився Киріякі. — А можеб ти мені підшукав місце на склад для мойого краму?

— І це можна.

— А не схотів би ти й догляд мати над моїми складами у Львові? І рахунок вести всього, що привозиться і продається? Бути моїм заступником? Я добре нагороджу.

Дмитро зачудувався. Як? Він мав би бути заступником того багатиря, що веде торговлю на полі й на морі[37]), по далеких країнах, із ріжними народами. Не хотів цьому вірити.

— Пристаєш? — нетерплячився грек.

— Дозвольте наперед запитатися, виж мене не знаєте, сьогодні вперше побачили, вперше говорили, — як же ви мені можете таке довіряти?

Старий зареготався.

— Я тебе не знаю! Старий Киріякі багато людей по світі бачив, йому досить глянути на кого, а вже знає, що людина варта. Пізнав я тебе добре. Перша річ — ти добре торгуєш, вмієш показати ціну своїх виробів. Значить, то добрий купець. Друге, коли тебе питати, то ти тільки те говориш, що знаєш, не більше, значить, ти розумна й обережна людина. Третє ти не хотів іти проти своїх товаришів, значить, і мене не зрадиш, коли я зроблю з тобою спілку. Чогож мені ще більше треба? Ти така людина, якої я шукаю.

Розговорилися вже як приятелі. Дмитро обіцяв занятися справами Киріякі у Львові, а старий купець оповідав йому все як свойому спільникові.

Радий і веселий вертався Дмитро з двора гречина. За пару годин розмови скористав так багато! І крам свій продав, і надію має дешево купити турецькі вироби, і найважніше — став представником великого купця у Львові. Жвавим веселим кроком сходив із горба вдолину.

(Дальше буде).

[34]) Крета — острів у південній Греції.

[35]) Костянтин Корнят, львівський купець (1517—1603), зроду грек, член львівського братства, побудував своїм коштом вежу Успенської церкви (1578) та дім на ринку у Львові, — чудовий зразок тодішнього будівництва.

[36] Еґейське море — частина Середземного моря між Балканом і Малою Азією.

[37]) На полі й на морі — давній український вислів (на суші й на морі).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ВОРОЖБИ МАДЯРСЬКОЇ ВОРОЖКИ

В воєнних часах, чи в часах інших лихоліть, люди склонні вірити усяким ворожбам скорше ніж в часах спокою. Особливо таким, що заповідають якийсь вихід з нещастя, на яке звичайний розум не має в даному часі якоїсь певної розвязки.

В Мадярщині живе славна ворожка — Боріска Сільбігер. За свою „відвагу" опинилась вона тепер у концентраційному таборі, бо виворожила, що війна закінчиться в 1942. році тим, що держави „осі" проситимуть в аліянтів мира. Вона заповіла, що Гітлер не побачить 1943 року. Теж сказала, що Америка приступить до війни в 1942. році. Тільки, як дехто жартобливо підносить, не передбачила Сільбігер того, що сама піде за свої ворожби до арешту. Мадярщина, як відомо, є тепер у спілці з державами „осі" і тому такі „ворожби" їй не дуже то до вподоби.

Попередні пророцтва Боріски.

Але так є, що давні пророцтва Боріски сповнилися.

При кінці 1935 р. вона ворожила, що помре англійський король Юрій, та що його наступник Едвард VIII. уступить з трону. Ось як звучала її ворожба:

„В січні наступного року помре нагло король могучої імперії. Його заступить його старший син, однак його панування не протягнеться понад дванадцять місяців, бо він уступить з престола".

Як відомо, в січні 1936. р. помер король Юрій V., а його син Едвард скоро зрікся трону, щоб одружитись з Валі Симпсон.

В грудні 1938. року Боріска передбачила події 1939, року, та змалювала їх такими словами:

„Над світом висить марево війни, яка вибухне в 1939. В березні 1939. р. европейська кріза дійде до зворотної точки. Однак не буде війни перед вереснем. Перед вибухом війни велике нещастя спаде на одну країну на західній півкулі та спричинить такі великі шкоди, що з тою країною буде симпатизувати цілий світ. Перед новою великою війною закінчиться еспанська горожанська війна".

Її натяки на „великі нещастя" в західній півкулі, це великий землетрус, що наробив великих шкід в Чілі.

Про Росію Боріска сказала наступне:

„Росія почне певні переговори, які однак вона нагло урве, знайшовши нового союзника. Людина, якої імя починається буквою „М" виступить на арену політичних подій".

Це була одна знайважніших ворожб Боріски. Нова людина, це Молотов, комісар заграничних справ СССР. Як відомо, від початку 1939. р. Росія вела довгі переговори з Англією та Францією, а 23. серпня вона нагло заключила пакт з Гітлером.

В грудні 1939. р. майже ціла Европа була вже у війні. Боріска, живучи в невтральній країні, не переставала ворожити події на 1940. рік. Про це вона так говорила:

„Під кінець 1940. року ціла Европа буде у війні. Італія ввійде нагло у війну з великою для себе шкодою. Велика Британія потерпить великі втрати. Однак ця країна покаже справжній обєднаний фронт супроти цілого світа. Велика Британія втратить великого та важного союзника та буде мати клопоти з ним відносно кольоній". Це останнє відноситься до Франції.

„Америка, продовжала Боріска, не піде до війни в 1940. році й хоч там зайдуть певні зміни в політичному життю, не буде жадних змін в цілій її політиці".

Правдоподібно, Боріска мала на думці третю каденцію президента Рузвелта.

„Японія", продовжувала Боріска, „почне рухатися при кінці того року (1940). Вона схоче викликати певні заворушення на сході, однак буде здержана певною західною потугою".

Є це правдоподібний натяк на намагання Японії забрати Голяндські Східні Індії та рішучу поставу проти цього Злучених Держав Америки.

З пророцтвом про смерть Гітлера Боріска заповіла, що „в 1942 році Америка приступить до війни, яка в тому часі стане універсальною. Одна з найважніших дій цеї війни відіграється в Ірляндії. В Полудневій Америці назрівають важні події".

Інші пророцтва, що сповнилися.

Перед 1939. роком Боріска Сільбігер ворожила:

„В 1939. р. Австрія перестане існувати як незалежна нація. Буде хаос в Чехословаччині й Едвард Бенеш буде змушений втікати зо своєї країни. Будуть заворушення по цілій Европі. У вересні 1938 р. зусилля державних мужів оминуть війну. Буде перерва, й то перерва перед бурею, неприродна, яка дозволить силам насилля зібрати свої енергії".

Це Боріска передбачувала Мінхен та коротку передишку, яка наступила по підписанні Німеччиною, Англією, Францією та Італією відомої угоди у Мінхені, 29-го вересня 1938.

Про 1939. рік, Боріска писала: „В 1939 році всякі зусилля запобігти війні не приведуть до успіху й війна вибухне. Вона пошириться на цілу Европу та будуть в ній замішані теж і заморські краї. Щойно в 1942 р. наступить мир".

Боріска заповідає, що Гітлера кінець буде наглий і драматичний. Це виглядалоб на самогубство, однак Боріска не розяснила ширше цьої ворожби.

Боріска згадує, що „по мирі наступить цілком новий світ, й буде таке велике національне та соціяльне піднесення, що тяжко описати".

Боріска при своїй ворожбі не вживає таємних знаків, не ходить до темної кімнати, не має навіть чорного... кота.

Боріска не тільки бавиться в пророцтва, але також займається графольогією, цебто наукою читання людського письма. Свої послуги Боріска нераз жертвувала мадярській поліції, яка при її помочі викривала злочинців.

Побачимо, наскільки правдиві нові пророцтва Боріски.

НОВИЙ СЕНАТОР. Губернатор Тексасу В. Лі О'Дениел був вибраний при доповняючих виборах сенатором до конгресу.

ТАЄМНИЧІ ПОДОРОЖНИКИ В АРҐЕНТИНІ

Арґентинський комітет для розсліду не-арґентинської діяльности в Буенос Айрес подав до публичного відома, що до Арґентини почали наплинути останнім часом численні подорожні з німецькими іменами, німецькими дипльоматичними пашпортами та тяжкими валізами. Голова згаданого комітету Равль Таборда заявив, що валізи та пачки тих подорожних не могли бути переглядувані митними урядниками, тому, що їх власники їхали як „дипльомати", як також перевіз за них платила німецька амбасада, а не подорожні. Арґентинці побоюються, що в наслідок видалення німецьких консулів зо Злучених Держав Америки, Арґентина може стати центром німецької пропаганди на цілу західну півкулю.

ПОБІЛЬШЕННЯ КАНАДІЙСЬКОЇ ФЛЬОТИ

З початком війни Канада мала лиш 13 воєнних кораблів і 3,600 офіцирів і моряків. Тепер має вона вже 195 всякого роду кораблів і 17,000 офіцирів і моряків. Крім цього канадійський уряд ще дальше видає міліони долярів на розбудову канадійської воєнної фльоти.

ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ.

„БЛІЦКРІҐ" ПРОТИ РОСІЇ.—Німецька команда заповідає, що її війська заняли вже Вентспіло (1), посунулися поза Двінськ (2), на схід поза Бялосток (3), де взяли 100,000 бранців; поза Мінськ (4). Каже далі, що багато бранців узято за Луцком (5) і Золочевом (6). Російські летуни зробили рейд на Букарешт (7).

Зверніть На Це Увагу!

До Редакції „Свободи".

Шановний Редакторе!

Дозвольте мені віднестись на шпальтах Вашого часопису до Ваших читачів з проханням, щоб вони кооперували з нами в поборюванні відріжнювань, які ширяться тут на тлі бувшої приналежности, раси чи релігії. Дискримінація іде в розріз з американськими і демократичними ідеями. В порівнанню з многими іншими краями, одинока Америка була чиста від того, але сьогодня та язва шириться і творить поважну загрозу, особливо тепер, коли програма народньої оборони потребує ширшої співпраці всіх громадян і мешканців; коли Злучені Держави мусять дати доказ, що властиво демократія означає, коли ходить про свободу та рівність.

У приватній індустрії, згідно з приписами існуючих законів, уряд виключає чужинців від праці тільки коло виробу літаків, їх частин та інших робіт, виконуваних згідно з „тайними, довірочними, або ограниченими планами". Не зважаючи на ту доволі ограничену правну заборону, многим кваліфікованим чужинцям відмовлено заняття. Відріжнювання примінено теж до многих натуралізованих і тут роджених громадян, а особливо людей німецького та італійського походження, а також жидів і муринів. Тому, Тому, що многі американці мають німецькі чи італійські назвиска, то їм відмовляють праці в оборончій чи інших індустріях, хоч вони і їх батьки тут роджені та є вповні кваліфіковані і льояльні як перший ліпший американець.

Для успішного поборювання дискримінації, треба її атакувати не тільки загально, але також в кожнім випадку поодиноко. Тому прошу Ваших читачів присилати до Загальної Ради Американської Єдности інформації про випадки відріжнювання, про які їм відомо. Щоби можна повзяти відповідні кроки, то необхідно треба знати про рід відріжнювання, імя, прізвище особи, котра за це відповідальна, а також про підприємця чи інші особи, які в цьому замішані.

Дискримінація дотичить не тільки людей, до яких її пристосовується, але обходить кожного з нас. В нашім суспільстві так водиться, що кожну людину вважається рівним спільником, не зважаючи на ріжниці роду, раси чи походження. Ось того мусимо вмагати для себе самих і своїх нащадків.

Надіюсь, що Ваші читачі будуть кооперувати з нами, надсилаючи по можности якнайточніші інформації в даних справах. Листи можна писати по англійськи або своєю рідною мовою і висилати їх на таку адресу: COMMON COUNCIL ON DISCRIMINATION, 222 FOURTH AVENUE, NEW YORK CITY.

READ LEWIS,
Executive Director, Common Council for American Unity.

—o—

ЗАВВАГА: Цей лист походить від п. Ріда Луїса, члена екзекутиви Загальної Ради Єдности, що є тою орґанізацією, що продовжує працю попередньої орґанізації „ФЛІС" (FOREIGN LANGUAGE INFORMATION SERVICE).

ЕВАКУАЦІЯ МОСКВИ.

МОСКВА. — Переводиться в Москві добровільна евакуація дітей. Асошейтед Прес подає, що нема примусу евакуації. З Лондону прибули знавці боротьби з летунськими налетами і пожарами.

СКОРИЙ ЛІК?—Хесус Пуейо, з Буенос Айреса, в Арґентині, каже що по 12 роках розслідів він потрафив найти щеплення проти сухіт. Він хоче, щоб уряд приняв цей спосіб щеплення, але уряд поступає обережно, бо ще не знає, чи справа доказана. На світлині демонстрація за ухвалення закона про приняття щеплення урядом. Кажуть, що в Арґентині є коло 300,000 людей, що їм грозить смерть від сухіт.

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

подає Степан Куропась.

Евхаристичний Конгрес в Шікаґо, який я заповів описати точніше, має офіціяльну назву „Національний Евхаристичний Конгрес Східнього Обряду". До участи в конгресі були запрошені всі віроісповідні католицькі групи. Значить, крім українців, русинів, ще й мадяри, румуни і хорвати, сирійці, ассирійці, коптійці і халдейці. Пересічний український громадянин може здивуватися, звідки нараз взялося тільки віроісповідних груп східнього або візантійського обряду. Та чисельна вартість тих всіх груп дуже мала. Найбільша група це українсько - руська. Греко-католики мадяри і румуни це нащадки помадярщених або зрумунізованих українців чи русинів по лівому березі ріки Тиси на Підкарпаттю, точніше з околиці Мармароського Сиготу. Населення цеї частини Мармарощини дуже мало свідоме, а що сотками літ підлягало румунській і мадярській денаціоналізаційній політиці, заховало ще лише свій обряд, а стратило національне обличчя. До нині є в Мармарожському Сиготі величава церква і осідок греко-католицького єпископату, та на владичому престолі сидять румуни або мадяри, залежно від цього, до якої держави належить й Мармарожський Сигот. Етнічно належить цей край до Карпатської України, географічно до сходу, бо відтятий рікою Тисою. З тих саме причин Чехословаччина віддала Мармарожський Сигот Румунії, очевидно, за деякі уступки зі сторони Румунії. Україна ніколи від Мармарощини не уступала й її не вирікалася. Навіть в часі затяжної польсько-української війни Українська Держава висилала тамтуди, з початком 1919 року, курінь війська для обсадження Мармарожського Сиґоту. Курінь місто обсадив, але не міг вдержатися там з причини румунсько - мадярського збройного опору. Мармарожська виправа закінчилася невдачею, бо румуни розброїли наше військо, яке відтак судили як бандитів. Щойно на грізне домагання української держави, полонених звільнено. Учасники мармарожської виправи знаходяться навіть в Америці, між іншими орґанізатор У. Н. Союзу п. Д. Білецький.

Щодо хорватів греко-католиків, то це похорвачені бачванські русини, хорвати все були римо-католицького обряду. В Шікаґо греко-католики хорвати мають одну парохію і належать до дієцезії єпископа Такача. Щодо халдейців, сирійців і асирійців, це лише незначні групи, які не мають сили і великого значення. Вище наведені племена належать до арабсько - турецького світу і віроісповідують переважно іслям. Католицька церков старалася навернути їх на католицизм, а їхнім місіонарям удалося зробити в деяких околицях значний поступ. Навіть в Етіопії мала католицька церква успіх, бо етіопський цісар Гейлі Селасіє є коптійського обряду, що є споріднений з нашим обрядом. На конгресі в Шікаґо цей обряд був заступлений достойником, що своїм виглядом зовсім нагадував етіопського цісаря або апостолів. Через увесь час підчас Служби Божої цей угодник божий ще з достойником асирійського походження стояли непорушно біля престола і будили цікавість присутних.

Увесь тягар праці, фінансових трудностей, організаційного переведення і т. п. несли українці. Участь в конгресі на 99% українська. Навіть русинів не було більше сотні. Була маленька делеґація румунів і хорватів, що взяла участь в поході.

Підготовкою конгресу і технічним його переведенням занялися отці Василіяни з поміччю єпископа Богачевського.

Конгрес відбувався в церкві св. о. Николая (належить тепер до чину о. о. Василіян) і в убікаціях біля церкви, а саме в церковній салі, площі і садку.

(Дальше буде).

(Докінчення з 2-гої сторони)

ІСЛЯНДІЯ

відкриття і поселення на Ґренляндії та відкриття в 1000. році Північної Америки.

Подібно як Данія, з котрою вона була злучена через багато літ, Ісляндія посідає прогресивні соціяльні інституції. Вона має Закон Обезпечення Здоровля від 1911 року. У 1925 р. його поширено на Закон Суспільного Обезпечення, яким то законом є передбачені стареча пенсія і обезпечення від непридатности до праці і випадків. Почавши від 1918. р., коли Ісляндія стала економічно незалежною, наступила поправа в фінансах острова. Тоді переведено багато уліпшень у краю. Побудовано дороги, гостинці, мости і комунікаційну сестему, а також школи та інші публичні інституції. Розвинуто фармерство, риболовство та промислові і торговельні підприємства. Розширено закони, що відносилися до публичного здоровля і добробуту. Шкільна система є цілковито демократична. Уряд уділяє певне число стипендій для тих, що мають набути заграницею вищу освіту. Столицею краю є Рейкявік, що має бути найчистішим містом на світі, бо має модерну контролю над димом. Недавно заведено там систему центрального огрівання при помочі рур, що проводять до будинків тепло від природних горячих джерел.

Населення острова виносить 120 тисяч. Ісляндці не має ні армії, ні фльоти, ані навіть великого відділу поліції. Ісляндці вдоволені вірою в те, що інші краї будуть шанувати їхню невтральність.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МОНЕСЕН, ПА. — Піврічні збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, відбудуться в неділю, 13. липня, в годині 2. по обіді, в У. Н. Домі на 2. вулиці, 213 Скунмекер Евеню. Проситься всіх членів прийти, бо контр. комісія здасть справоздання за 6 місяців, а довгуючих членів проситься дуже, щоби вирівнали свої довги. — За уряд: Михайло Коваль, пресд.; Павло Янковський, кас.; Микола Куць, секретар.

ЛАНКЕСТЕР, Н. Й. — Піврічний мітинг Бр. св. Василія Вел., від. 87., відбудеться в неділю, 13. липня, в годині 1. попол., в гали парохіяльній при Ellicott Rd. Проситься членів прибути і виплатити свої довги, бо тепер робите, то можете сповнити. — Константин Купер, предс.; Іван Окаль, кас.; Микола Трояновський, секр.

ПРАВО ДО ВИСЛУХАННЯ В НЕСВОЇЙ СПРАВІ

Апель до нюйорської громади, а може іще до декого.

З кінцем 1938 року скоїлася в Українськім Народнім Домі в Ню Йорку подія, що потрясла нервами всієї української громади в Америці. Вважаючи, що нема лиха, яке не можнаб направити, ні болю, якого не можнаб переболіти, створили ми оба, тобто гром. Василь Лазута і я, бизнесову спілку і взяли під нашу цілковиту управу і нюйорський Народній Дім. Ми були переконані, що всетаки громада потребує якогось свого осередка. На всі лади капарили ми з тим домом аж до 1941 року і мали вигляди, що дім можна врятувати.

З початком 1941 року створився в Ню Йорку Комітет будови нового величавого Народнього Дому і з того часу пішло в старім Народнім Домі, тобто Карпатія Голл при 6-тій вулиці, як „з Петрового Дня". Наче на даний знак решта українських товариств почала уладжувати свої підприємства в чужих домах та галях, а за товариствами пішли й поодинокі громадяни. Дім майже цілковито опустів, ще заки положено підвалини під новий дім.

Панове Громадо: Як довголітній народній робітник і громадянин, прохаю Вас, вислухайте мене: В мене не стало вже ні крихітки сили, ні матеріяльної, ні моральної, дальше утримувати Дім Карпатія. Без огляду на велитенські зусилля, гроші і працю, що їх я вложив і інші в оцей дім, сьогодні приходиться мені прилюдно заявити, що дальше цього дому втримувати не буду, і він завалиться з лоскотом в найближчій будуччині. Станеться так, що товариства, які мають приміщення в Домі Карпатія, не будуть могти врятувати навіть своїх книжок і шаф. Пропаде вся минула праця цілого українського покоління, а яка запядня повстане потім, хай за ню відповідять ті, що не почувалися до обовязку підтримати зусилля моє і ще декого поки ще був час.

Ню Йорк, дня 4. липня, 1941.

Д-р Семен Демидчук.

Д-р ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ.

Короткий Огляд Української Музики

(З серії докладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східньо-Европейських мов Колюмбійського Університету з У. Н. Союзом).

(5)

Баляди.

В обшарі Пісень Побутових знаходимо дуже багато Баляд з сюжетами власними й запозиченими. Є тут сюжети східні й західні, опрацьовані в цілком українському стилі, літературно і мельодійно. Тут можна знайти і старо-грецьку історію про Едипа, і шлюб сина з матірю, і відгомін рицарської західньої поезії, французьку леґенду про „Синю Бороду" в пісні про Королевича, і італійську леґенду „Житіє" про св. Олексія — чоловіка Божого, опрацьовану близько до ориґіналу. Все це свідчить про неперестаючі звязки України зі Сходом і Заходом в далекій давнині.

Пісні релігійні й моралістичні.

Як в дохристіянську добу українська народня творчість склала цілий цикль пісень поганського культу, так і в християнській добі вона видала круг спеціяльних пісень з християнським сюжетом, присвячених І. Христу, Б. Матері, своїм улюбленим Святим (Миколай, Варвара, Олексій, Георґій, Димитрій, Михаїл, і т. д.), або іконам, чи чудам, також оспівуючим евангельські події в апокрифічній окрасці, а навіть події з української історії, де народня уява вбачала надприродний фантастичний чинник (облога татарами Почаєва (1675.) й чудо Поч. Б. Матері). Немала кількість цих пісень присвячена також християнській моралі й дидактиці (про смерть, Страшний Суд, Сирітка, Правда й Кривда, Багач і Лазар і т. д.). В цих піснях відбився високоморальний образ українського характеру та його, так би мовити (за Лактанцієм), природна християнськість" — людяність, а також високий, але лагідний, тонус релігійного почуття. Ці пісні складають репертуар „Божих людей", сліпих співаків, які виконують їх під акомпаніамент „ліри", інструменту занесеного до нас з Европи біля IX.—X. ст. (можливо так званими „скоморохами" мандруючими музикантами). Церква знайшла в цих піснях помічний, позацерковний чинник морального виховання народних мас, не переслідувала їх, як пісні поганські „обрядові", і можливо, що вони складались при тих захоронках для старих людей, та шпиталях для хорих, якими були так багаті давні манастирі. Утворюючи ділянку напівцерковну, напів-світську, релігійні, або як кажуть на Україні „лірницькі" пісні були попередниками „Богогласника", що відіграв таку ролю в світській музиці.

—о—

Наукова аналіза української пісні заставляє вважать її паростю загально-европейської музики й протягає її ґенеальоґію до джерел індо-европейських. Історична доля відокремила нашу пісню від загально-европейського мистецтва і вона йшла власним шляхом, зазнаючи багато впливів античних, західних і східних, згідно з тими стиками з чужими культурами, які посилала доля Україні на її історичнім шляху. Але всі ті впливи творчий ґеній нашого народу перетопив в своїм горні на своє власне. — і в нашій пісні перед нашими очима встає словянська суть української душі, в своєму власнім уборі, хоч іноді оздобленому чужоземним орнаментом. Аналізуючи нашу пісню можна спостерігти, що вона йшла льоґічним шляхом розвитку — „від простого до складного, від малого до великого". Тож коли примітиви, з мельодією на протязі півтону, чи однотону, вводять нас в сутінки нашої праісторії, в темну добу первісного життя, коли спів ледви відривався від слова, то дальший шлях розвитку через „діхор, трихорд тетрахорд, пентатонику, гексахорд," давні грецькі „лади", а потім „лади церковні" приводить нас до сучасного мажору й мінору, та власної української ґамми: мінор з підвищеним IV і VII ступнем. Бачимо, як пісня ускладнюється в структурі й поширюється формою та доходить до вишноти, якої вона осягнула в в XVI, XVII, і XVIII ст. — Від строфічної форми ясно очерченої уже в першому вірші, де слово опановується ритмом, і до форми вільного речітативу Козацьких Дум, де ритм залежить від слова, а архітектурний склад цілого очерчується мельодійними фіґурами (каденціями); — від гостро окреслених танкових ритмів до ритму мішаного.

—о—

Весь кольосальний скарб української пісні можна засадничо поділити на пісні гомофонні (одноголосні) і поліфонічні (хорові). По більшости пісні індивідуального змісту є з природи гомофонні і устроєм мельодії і ритмом і способом виконання, який живе непорушно в співучій традиції народу. Такі є пісні родинні (особливо жіночі), пісні Лірницькі, Козацькі Думи, пісні бандуристів. Побіч таких пісень є пісні поліфонічного устрою, де мельодія в самому зародженню утворюється кооперацією не менше як двох голосів.

Крім того треба замітить, що чим давніша пісня, тим вона так би мовити, „більш гомофонна", хоч з призначення є хорова й по традиції виконується уніссоно, як напр. старопоганські культові („Обрядові"). Народня память через тисячі років пронесла до наших часів цей унісонний спосіб виконання і не зражує його й досі поруч з многоголоссям інших пісень.

На практиці пісні поділяються також на дівоцькі, парубоцькі, жіночі, старечі. І як не можна почути, щоб хто коли співав колядку одноголосно, також як і веснянку, так і не можна почуть, щоб хором було співано пісні індивідуального характеру — родинні, жіночі, або лірницькі, чи думи. Як не співають парубки пісень дівоцьких, так дівчата парубоцьких, або молодь старечих. Як мужчина не співає (хіба на жарт) жіночої пісні, так і жінка козацької думи, чи військової пісні. До тогож пісні ще поділяються сезоново (крім Обрядових) на пісні Літні, Весняні, Зимові, Осінні, і ніхто не заспіває літньої зимою і навпаки, не будуть дівчата водить Веснянки на Різдво, а ходить з Щедрівкою в літі.

(Дальше буде).

ЧЕРЕЗ ОКЕАН ЛІТАКОМ. — Ці діти американського диплъомата в Римі приїхали оноді до Злучених Держав літаком.

СЛАВНИЙ ГРАЧ. — Джов ДіМаджйо, найкращий грач „Нюйорських Янків", відкриває гру в Ню Йорку.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316., відбудеться в четвер, 10. липня, в Народнім Домі, 831 Джозеф Евє., в годині 8. ввечір. Проситься усіх членів прибути на означений час. Контрольна комісія здасть справоздання за минулих шість місяців. — П. Ковтун, гол.; М. Луцишин, кас.; В. Іваниця, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Піврічні збори Українського Братства св. Андрея Первозванного, від. 66., відбудуться 11. липня, в годині 8. ввечір під ч. 406 Е. 67. улиця. Проситься всіх членів прибути на збори, бо єдуже важні справи до полагодження. Також проситься прийти і вирівнати свої вкладки. Будеться приймати нових членів до Братства і до У. Н. Союзу. П. Зятик, рек. секр.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289., відбудуться в пятницю, 11. липня, в годині 7:30 ввечір, в домі, де звичайно. Проситься членів прибути на збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головка, секр.

ДИТРОЙТ, МИШ. — Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 146., відбудуться в неділю, 13. липня, в годині 12. вполудне, на 13530 Charest St. Просимо членів прийти начас, бо збори тільки на одну годину в літню пору. — П. Андрушків, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. Запорозька Січ, від. 234., відбудуться в пятницю, 11. липня, в 8. год. вечером, в салі У. Н. Дому, 214-216 Фултон ул. На ці збори проситься всіх членів прибути начас, бо є важні справи до полагодження. Буде справоздання урядників і контр. комісії за другий квартал. Притім проситься всіх членів, щоби постаралися привести хоч пару членів на піврічні збори. Батьки, котрих діти не є ще членами Союзу, щоби вписали свої діти до Союзу! Тепер маємо аж 5 кляс і маємо з чого вибирати. Тож краще вписати наші діти до нашої організації, ніж валятися по чужих. — За уряд: П. Сташко, предс.; І. Пілат, кас.; С. Могила, секр.

КАМІННА СВЯТИНЯ

У місті Карлі, 700 миль від Калькути, находиться найславніша в Індіях підземна святиня. Вхід до неї стереже величезний слонь, на котрім їде величезних розмірів богиня. Усе те є викуте з одної камінної брили. Сама святиня є також викута в скалі, подібно як і всі підпираючі її колюмни. Головне склепіння має 140 стіп довжини, 45 ширини і стількиж височини.

МАДЯРИ В ВАРШАВІ.

БЕРЛІН. — На вулицях Варшави патрулюють мадярські вояки. Для поляків це є великою сензацією.

БИЗНЕСОВІ НАГОДИ

На продаж
МАЛИЙ РЕСТАВРАНТ
в добрім місці і з виробленим бизнесом. Голоситись до:
NARODNY RESTAURANT
Mrs. C. Matlock
429 E. 5th St., New York City.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крови для подружого свідоцтва.
- Гемороїди й желяки лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
Gramercy 7-7697
Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюроскоп.—Екзамінація $2.00.

ВЕЛИКА ВИПРОДАЖ

7 ВЕЛИКИХ, 12-ЦАЛЕВИХ РЕКОРДІВ ЗА $5.00.

КОРИСТАЙТЕ З ОКАЗІЇ.

68940 Великодні. Страстна Пятниця і Суб. Печення Паски. — Гал. Трупа.
68941 Великодні. Воскресения Христове. Свячення Паски. — Галиц. Трупа.
68942 Великодні Гагілки (на дві сторони). — Співає Гал. Трупа.
70001 Христос Воскрес. Согласно Заспіваймо. — Співає М. Зазуляк.
81501 Ангел Вопіяше. Воскрес Ісус. Христос Воскрес. — Хор Фатюка.
70003 Отче наш. Вірую во Єдиного Бога. — Співає М. Зазуляк.
70004 Укр. хрестини (на дві сторони). — Спів і орх. Гуменюка.
70005 Укр. празник (на дві сторони). — Спів і орх. Гуменюка.
70006 Парубки в корчмі (на дві сторони). — Спів і орхестра.
70007 Український баль в Америці. — Жуковський і Красновська.
70008 Ярмарок в Старім Краю (на 2 ст.) — Жуковський-Красновська.
70009 Українське весілля в Америці (2 сторони). — Спів і орхестра.
70010 Заповіт. Ура у бій. Хто за нами. — Хор ім. Лисенка.
70012 Лемковске весіля (дві сторони). — Лемковске Тріо і Орк.
70015 Вечерниці на Україні. Часть 1—2. — Український Хор.
70016 Вечерниці на Україні. Часть 3—4. — Український Хор.
70018 Весілля в Галичині (на 2 сторони). — Жуковський з гуртом.
77015 Вечерниці Ніщинського, ч. 1—2. — Симфонічна Орхестра.
77016 Вечерниці Ніщинського, ч. 3—4. — Симфонічна Орхестра.
59045 Ой де ти мя поведеш. Моя мила з чорн. очима. — Спів. Хор.
59047 Пісня сирітка Мареса. Сліпий лірник. — Сельська Трупа.
59066 Чиє то поленько. Поточок, бистра річенька. — Хор—соліст.
59067 Гилянка і Сон. — Співає Український Національний Хор.
59079 Неси мя коню. Лучка, зелена долина. — Мужеський хор.
59080 Пісня о Довбуші і Бондарівний. — Арт. Сельська Трупа.
68972 Пісня женців. Пісня майнерів. — Галицька Трупа.
68973 Пісня косарів. Пісня рубачів. — Галицька Трупа.
68984 Ой на Івана, ой на Купала (дві стор.). — Арт. Трупа.
68985 Зелені Свята (на дві сторони). — Артистична Трупа.
71000 Новий Рік (на дві сторони). — Арт. Сельська Трупа.
71002 Пияки Полоскозуби. Пісня Блоха. — Панько Терлиця-Челядь.
72005 Весілля: Плет. вінка. Розплітання косе. — Драм. Дружина.
72006 Благословення родичів. Дарування і коровай. — Др. Дружина.
72007 Весілля. Вінчання-Поженились. — Драматична Дружина.
72013 Послюбна гостина і Весільна забава. — Драм. Дружина.
72014 Забирають молоду. Чоловік і жінка. — Драматична Дружина.
70017 О хто, хто, Николая любить (на 2 стор.) — Сп. М. Зазуляк.
68890 Різдво. Свята Різдвяна Вечера. — Спів. Галицька Трупа.
68891 Щедрий Вечір. Йордан. — Представлено Галицькою Трупою.
70011 Різдвяний Вертеп (на 2 стор.). — Спів і орх. Гуменюка.
70013 Слава в Вишних. Всячеськая. Над Вифлеємом. — Хор Лисенка.
68780 Елізавета—полька. З Раю—вальц. — Чеська орхестра.
66000 Ніч у Львові і Ніч у Варшаві.—Вальц. — Народня Орх.
68911 Сестра—полька. Чупай—вальц. — Гармоністи.

Ті великі українські 12-цалеві рекорди продаються по $1.25 одна, але ми на короткий час даємо вам нагоду набути сім (7) рекордів тільки за пять (5) долярів. Менше від 7 не висилаємо. Спішіться з замовленням, бо запас невеликий. Виберіть сім рекордів, пришліть у листі їх нумера і моніордер на 5 долярів, а рекорди будуть Вам зараз вислані. Другої такої оказії в Америці не буде.

SVOBODA
81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН в цею прегарною металевою труною, двома автами, караваном, бальсамуванням, вживанням Похоронного Дому і т. д. **$295.00**

Все, чого треба, з виїмком одіння й належитостей за церковну відправу й цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Філія):
969 SOUTH BROAD STREET, TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150
Обслуга найкраща.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН ч. 350. — Месник чекає.

—Заклопотана Тарзеля не могла здибати Тома цього дня. Також не знайшла його чергового дня, ні наступного по нім...

Хлопчина тимчасом надобре пристав до малп, у тій надії, що він виросте на другого Тарзана і засвоїть собі всі його прикмети.

З великою відвагою він почав вправи по гиляках, перескакував з одної галузи на другу в той час, коли Куаля пильно його стерегла, щоб не впав на землю.

Тимчасом малий Югто не забув про свою пімсту. Він терпеливо чекав нагоди. Одного разу та нагода прийшла.